

İşçi Sigortaları Kurumu Kanunu

(Resmî Gazete ile ilân : 16 . VII . 1945 - Sayı : 6058)

No.
4792

Kabul tarihi
9 . VII . 1945

Kuruluş

BİRİNCİ MADDE — İş hayatında türlü hallere karşı ilgili Sigorta Kanunu hükümlerini uygulamak ve Çalışma Bakanlığına bağlı olmak üzere İşçi Sigortaları Kurumu vücade getirilmiştir.

Kurum bu kanun ve özel hukuk hükümlerine tâbidir. Malî ve idari bakımdan muhtardır ve tüzelkişilikte bir Devlet kurumudur.

İKİNCİ MADDE — İşçi Sigortaları Kurumunun organları şunlardır:

- A) Genel müdürlük kuruluşu;
- B) Yönetim kurulu;
- C) Genel kurul.

Genel müdür yardımcıları, memurlar

ÜÇÜNCÜ MADDE — Genel Müdürlük kuruluşu genel müdürle iki yardımcıdan ve merkez kuruluşu ile şube ve acentalıklardan terekküp eder.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Kurumun genel müdürü ile yardımcıları Çalışma Bakanının teklifi üzerine müşterek kararname ile tâyin olunur.

BEŞİNCİ MADDE — Genel müdür kurumun bütün işlerini yönetim kurulunun gözetmesi altında yürütür ve mahkemelerle adalet ve idare makamlarına ve gerçek ve tüzelkişilere karşı kurumu temsil eder.

ALTINCI MADDE — Kurumun 3659 sayılı kanunun ikinci maddesindeki cetvelin 6 ncı derecesine kadar olan memurları Genel Müdürün teklifi üzerine yönetim kurulunca, bunlardan başka memur ve hizmetlileri Genel Müdür tarafından tâyin olunur.

YEDİNCİ MADDE — Kurumun memur ve hizmetlileri Türk Ceza Kanunu hükümlerinin uygulanmasında Devlet memuru sayılır.

SEKİZİNCİ MADDE — Kurumun yetkili memurları tarafından işçi sigortaları ile ilgili işlerin yürütülmesinde İş Kanununun 92, 93, 99 ve 137 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

Kurumun memurları herhangi bir işyerinin İş Kanununa tâbi tutulması gerektiğini görürlerse, bu işyerinin durumunu usulünce inceleyerek tesbit etmeğe ve kanun çerçevesinde ayrılanmasını sağlamağa yetkilidirler.

DOKUZUNCU MADDE — İşçi sigortaları kurumunda Bakanlar Kurulundan alınacak karar üzerine özel bağitlarla yabancı uzmanlar çalıştırılabilir.

Yönetim kurulu

ONUNCU MADDE — Yönetim kurulu, tabî üye olan Genel Müdürle birlikte yedi üyeden teşekkül eder. Üç üye Çalışma Bakanlığının ve bir üye Maliye Ba-

kanlığının teklifiyle Bakanlar Kurulunca tâyin olunur. İşçi ve işverenleri temsil edecek birer üye genel kurula gelmiş olan işçiler ve işverenler temsilcileri tarafından kendi aralarından seçilir.

Hükümetçe tâyin edilecek dört üyeden birinin iş fizyolojisi veya iş hıfzıssıhhası, ortopedi veya cerrahlık kollarında uzman bir hekim, öteki üyelere birinin sigorta uzmanı, diğer üyelerin ise iş hukuku ve sosyal ekonomi alanlarında yetkili kimseler olmaları şarttır. Bu üyelerin görev süresi üç yıldır.

Yönetim kurulu, başkanını kendi üyeleri arasından seçer. Genel Müdür başkan seçilemez. Yönetim Kurulu enaz haftada bir toplanır. Yönetim Kurulu üyeleri tekrar seçilebilir.

ON BİRİNCİ MADDE — Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

- A) Genel Müdürlüğün işlemlerini gözetimi altında tutmak;
- B) Kurumun Genel Müdürlükçe teklif edilecek yıllık yönetim giderleri bütçesiyle memur ve hizmetliler kadrolarını tesbit ederek Çalışma Bakanlığına sunmak;
- C) İdarenin Genel Müdürlükçe hazırlanan bilânçosunu ve yapılan işler raporunu Genel Kurula vermek üzere Çalışma Bakanlığına sunmak;
- D) Memleketin gerekli yerlerinde İşçi Sigortaları Kurumu şube veya acentalıklarının kurulmasına yahut kaldırılmasına karar vermek;
- E) Kurumun çalışma, hesap ve alım, satım usullerini ve memur ve hizmetlilerin görev ve yetkilerini göstermek üzere çıkarılacak yönetmelik tasarılarını hazırlayarak Çalışma Bakanlığının onayına sunmak;
- F) Kurum veya subeleri adına inza yetkisinin kimlere verileceğini tâyin etmek;
- G) İşçi sigortaları ile ilgili kanunların gerektirdiği tedaviler ve her türlü yardımlar için hastane ve doğumevi ve mâlûlleri işe alıştırmaya yurdu gibi sağlıkla ilgili veya sosyal müesseselerin meydana getirilmesi hakkında Genel Kurula tekliflerde bulunmak;
- H) İşçi Sigortaları Kurumu adına gayrimenkul mal edinilmesi ve Kurumun bütün mallarının idare edilmesi hakkında kararlar vermek;
- I) Kurumca girilecek her türlü ödünce almaları ve idareye (10 000) liradan çok akçalı sorum yükleyecek bağışları inceleyip onamak.

Genel kurul

ON İKİNCİ MADDE — Genel kurul:

- A) Türlü işlerin işverenleriyle bu işlerdeki işçiler arasından enaz onbeşer kişi olmak üzere eşit sayılarda seçilecek üyelere;
- B) Çalışma Bakanlığının İş Dairesi Genel Müdürü, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının Sosyal Yardım ve Hıfzıssıhha Daireleri Başkanları ile Maliye Bakanlığının Hazine Genel Müdüründen ve Ticaret Bakanlığının İç Ticaret Genel Müdürlüğünden ve Başbakanlık Genel Murakabe Heyetinden gönderilecek bir zattan;
- C) Üniversite, teknik üniversite ve yüksek okul profesörleri arasından seçilecek iş hukuku, sosyal ekonomi ve sigorta alanlarıyla iş fizyolojisi veya iş hıfzıssıhhası, ortopedi yahut cerrahlık, mühendislik kollarında uzman bir veya bir kaç kişiden;

Teşekkül eder.

İşveren üyeler ticaret ve sanayi odularınca, işçi üyeler işyerlerindeki temsilci işçiler tarafından seçilir.

Nerelerdeki ticaret ve sanayi odalarının hangi işlerden kaçır iş veren üye seçecekleri ve işçi kurumları tamamlanmaya kadar aynı yerlerde işçi üyeler seçiminin nasıl yapılacağı Çalışma Bakanlığınca belirtilir.

Üniversitelerden ve yüksek okullardan gelecek üyeler Çalışma ve Millî Eğitim Bakanlıkları tarafından beraberce seçilir.

Bu maddenin (A) ve (C) fıkralarında yazılı bulunan üyelerin görev süreleri üç yıldır. Süresini dolduran üyeler yeniden seçilebilir.

Çalışma Bakanı veya görevlendireceği kimse Genel Kurula başkanlık eder.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Genel kurul her yıl en geç Nisan ayı sonuna kadar Çalışma Bakanının çağrısı üzerine toplanır. Çalışma Bakanı gerekli görürse kurulu olağanüstü toplantılara da çağırabilir. Toplantı için yeter sayı, tam üye sayısının salt çoğludur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Genel kurulun görevleri şunlardır:

A) Kurumun bilânço ve yapılan işler raporiyle denetçiler tarafından işlemlerin ve hesapların denetlenmesi sonuçlarını gösteren raporlar üzerine karar vermek; (Bilânçonun ve yapılan işler raporunun Genel Kurulca onanmasıyla ilgililer ibra edilmiş olurlar.)

B) Sağlıkla ilgili veya sosyal müesseselerin meydana getirilmesi için yönetim kurulunca yapılacak teklifler üzerine kararlar vermek;

C) İşçi sigortaları konularında kendiliğinden veya Çalışma Bakanlığının istemi üzerine düşünce ve dileklerini bildirmek.

Genel kurulun, görevlerinden (B) ve (C) fıkralarında yazılı olanlar hakkında vereceği kararlar Çalışma Bakanlığına sunularak bu Bakanlığın onanmasıyla kesinleşir.

Denetçiler

ON BEŞİNCİ MADDE — Kurumun işlerini ve hesaplarını Genel Kurul adına denetlemek üzere, Çalışma Bakanlığı, Üniversite veya yüksek okul diplomalı ve sigorta veya hesap işlerinde yetkili kimselerden gereği kadar denetçi tâyin eder. Denetçilerin aylık ödenekleri kurum bütçesinden ödenir.

ON ALTINCI MADDE — Denetçiler, İşçi Sigortaları Kurumunca yürütülmüş olan işler ve hesaplar üzerinde her ay yapacakları denetlemelerin sonuçlarını gösterir raporlarını ondan sonraki ayı on beşine kadar ve bu aylık raporlardan başkaca bir yıllık denetlemelerin sonuçlarını Genel Kurula bildirmek üzere hazırlıyacakları genel raporlarını da her yıl Mart ayı içinde Çalışma Bakanlığına sunarlar.

Aylık, ücret ve yolluklar

ON YEDİNCİ MADDE — Kurum memurlarıyla yönetim kurulu başkan ve üyelerinin aylıkları hakkında 3659 sayılı kanun hükümleri uygulanır. Yönetim kurulu üyelerinden 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi daire ve müesseselerde çalışan memurlara üzerlerinde 3460 sayılı kanunun 45 nci maddesinin son fıkrasında yazılı ek görevlerden biri bulunmamak şartıyla ayda yüz lirayı geçmemek üzere bir ücret verilebilir.

Kurumun memur ve hizmetlileri, geçici maddeleri uygulanmamak üzere, 4222 sayılı kanun hükümleri gereğince emeklilik hakkından faydalanır.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Genel kurul üyelerinden 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi olupta toplantılara Ankara dışından geleceklere kanuni yollukları kurum tarafından verilir.

Bunların dışında kalanlara Çalışma Bakanlığınca konulacak esaslara göre yolluk ödenir.

İşçi üyeler, ayrıca işlerinden ayrıldıkları gündün işbaşına dönmeleri gereken güne kadar geçen işgünlere için, ilgili işyerlerinden kendilerine ödenmemiş olan gündelikleri de sigorta kurumunca ödenir.

Kurumun gelirleri

ON DOKUZUNCU MADDE — Kurumun gelirleri şunlardır:

- A) İşçi sigortaları hakkındaki kanunlara göre genel olarak iş verenlerin ve bazı sigorta kolları için ayrıca işçi ve hizmetlilerin ödiyecekleri primler;
- B) İş Kanununun 30 ncu maddesine göre işçi ücretlerinden yapılan ceza kesintilerinden Çalışma Bakanlığınca kuruma verilmesi uygun görülecek paralar;
- C) İş Kanununun 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120 nci maddeleriyle işçi sigortalarını ilgilendiren kanunlara göre iş verenler veya işçiler hakkında hükmedilecek para cezaları;
- D) Gerçek veya tüzelkişiler tarafından yapılacak bağışlar ve vasiyetler;
- E) Kurumun menkul ve gayrimenkul mallarının getirdiği gelirler;
- F) Genel bütçeden yapılacak yardımlar.

YIRMİNCİ MADDE — İşçi Sigortaları Kurumu her sigorta kolu için ayrıcağı yedek akçaları aşağıda yazılı şekillerde işletebilir:

- A) Millî bankalara yatırmak;
- B) Devletin çıkardığı veya kefil olduğu tahvillere yatırmak.

Çeşitli hükümler

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — İşçi Sigortaları Kurumunun ticaret ve işlem ve bağışlarından dolayı iflâs hükümleri yürümez.

Kurumun alacakları Devlet alacağı derecesinde imtiyazlıdır.

Kurumun malları Ceza Kanunu bakımından Devlet malı sayılır.

YIRMİ İKİNCİ MADDE — İşçi Sigortaları Kurumu Muhasebei Umumiye, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunları hükümlerine ve Sayıştayın vize ve denetlerine bağlı değildir.

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kurumun her türlü dâva ve işleri ilgili mahkeme ve makamlarda ivedilikle sonuçlandırılır.

YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun 19 ve 20 nci maddelerinde yazılı kaynaklardan sağlanan gelirler ve primlerle kurumca sigortalılara ve sigorta kanunlarına göre hak sahibi sayılan kimselere verilen ödenekler ve yapılan yardımlar kazanç, buhran, muvazene, hava kuvvetlerine yardım, veraset ve intikal vergilerinden bağıştıktır.

3008 sayılı İş Kanununun 105 nci maddesi hükmü saklıdır.

YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Genel Kurulun işçi üyelerinin iş bağışları, her işçinin kurul toplantılarına katılmak için çalıştığı işyerindeki asıl işinden ayrılması dolayısıyla, işveren veya işveren vekılı tarafından bozulamaz.

YIRMİ ALTINCI MADDE — İşçi Sigortaları Kurumu, Bakanlar Kurulu ka-

rarına dayanarak, Maliye Bakanlığının kefilliği ile millî bankalardan (1 000 000) liraya kadar ödünç para alabilir.

GEÇİCİ MADDE — İşçi Sigortaları İdaresinin kurulmasında, ilk yılın yönetim giderleri bütçesiyle memur ve hizmetliler kadroları doğrudan doğruya Çalışma Bakanlığınca tesbit edilir.

YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Bu kanun 1 Ocak 1946 tarihinde yürürlüğe girer.

YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

11 Temmuz 1945

<i>Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	10 . VII . 1945 ve 1/461
<i>Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	11 . VII . 1945 ve 4/717
<i>Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 18 458,458 19 44,62,62:63,64:73,84,100,101:104